

Stanisław Marian Studnicki

1913-1981

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1935 r., oficer pokładowy, kierownik w Oddziale Nawigacyjnym Urzędu Morskiego w Gdyni, żołnierz Września, więzień oflagów, komandor Jacht Klubu Morskiego „Gryf”, więzień UB, kapitan żeglugi wielkiej, dyrektor Ośrodka Szkolenia Zawodowego Ministerstwa Żeglugi w Gdyni.

Urodził się 3 maja 1913 r. w Żmigrodzie Nowym w powiecie jasielskim (rodzice Antoni i Maria z Palmanów, ojciec – inżynier budowy mostów, zaginął podczas pierwszej wojny światowej, matka, polonistka, po wtórnie wyszła za mąż w 1919 r.).

Po otrzymaniu w 1931 r. świadectwa maturalnego zdał egzaminy na Wydział Nawigacyjny Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni. W 1935 r., po jej ukończeniu i otrzymaniu dyplomu porucznika żeglugi małej, został oficerem pokładowym na statkach Żeglugi Polskiej.

We wrześniu tego roku rozpoczął roczne przeszkolenie w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim.

Od maja 1936 r. – znów we flocie, pływał na statkach GAL-u. W 1938 r., awansowany na porucznika żeglugi wielkiej, kierował referatem hydrograficznym, nawigacyjnym i rozbitkowym w Oddziale Nawigacyjnym Urzędu Morskiego w Gdyni.

„Zmobilizowany 24 sierpnia 1939 r., został zastępcą kpt. mar. Mariana Rostkowskiego, dowódcy 1. baterii 1. Morskiego Dyonu Artylerii Przeciwlotniczej, dowodzonego przez komandora ppor. Stanisława Jabłońskiego. Walczył w obronie Kępy Oksywskiej, m.in. 18 IX tr. wykrył niemieckie zapasowe lotnisko pod Mechelinkami, co pozwoliło 1. baterii wspólnie z baterią dział 105 mm zniszczyć siedem samolotów nieprzyjacielskich. Ranny, dostał się 19 IX do niewoli niemieckiej w Babich Dołach koło Gdyni. Przebywał kolejno w obozie przejściowym w Starogardzie oraz oflagach II A w Prenzlau, II E w Neubrandenburgu i II D w Gross-Born (dziś Borne-Sulinowo). W obozach organizował i prowadził kursy żeglarskie oraz szkolenie sterników jachtowych. Na początku lutego 1945 w trakcie ewakuacji obozu zbiegł i przedostał się do Jastrowia, na tereny zajęte przez II Armie WP¹.

Przedostał się do Warszawy 19 lutego 1945 r. i zgłosił do władz wojskowych. Przydzielony do Grupy Operacyjnej Departamentu Morskiego, w marcu wyjechał na Wybrzeże. „Na polecenie pełnomocnika Departamentu Morskiego Ministerstwa Przemysłu kpt. marynarki Wiktora Rutkowskiego przystąpił do organizowania w Gdyni Oddziału Nawigacyjnego Wydziału Żeglugi Głównego Urzędu Morskiego w Gdańsku. Po wyłączeniu z Wydziału Żeglugi oddziałów Hydrograficznego i Nawigacyjnego oraz utworzeniu 1 VII Służby Hydrograficznej Głównego Urzędu Morskiego zajmował się od 16 VII organizacją jej oddziałów nawigacyjnych w Gdyni i Gdańsku oraz pododdziału w Elblągu².

Uczestniczył w pracach komisji przejmującej od marynarki radzieckiej służbę pilotażową na trasie Hel – Gdynia – Gdańsk oraz w odtwarzaniu oznakowania nawigacyjnego Zatoki Gdańskiej. Dyplom kapitana żeglugi małej otrzymał 16 października 1946 r.

Jako ławnik uczestniczył w pracach Izby Morskiej w Gdyni, co nie było wówczas ani łatwe, ani bezpieczne, bowiem niemożliwym było, by Izba Morska nie odstąpiła od orzekania (ewidentnej) winy jednostki radzieckiej – a tak było np. w przypadku

katastrofy fińskiego statku „Ingerios”, spowodowanej przez radziecki trałowiec Floty Bałtyckiej³.

Od wiosny 1945 r. wraz z innymi żeglarzami zabiegał o reaktywowanie gdyńskiego Klubu Żeglarskiego «Gryf» przy Lidze Morskiej i Kolonialnej. A po jego odrodzeniu 14 sierpnia 1945 r. jako Jacht Klub Ligi Morskiej „Gryf” został komandorem. Wśród ruin nabrzeży, wraków jachtów i gruzowisk szybko postawiono baraczek ze świetlicą, biurem i mały magazyn. W listopadzie 1945 r. ruszył pierwszy kurs żeglarski. W połowie czerwca 1946 r. na uporządkowanym terenie (lecz nadal z poszatkowanymi wybuchami przez wycofujących się Niemców falochronami basenu żeglarskiego) odbyło się uroczyste otwarcie sezonu żeglarskiego i chrzest pierwszego odremontowanego jachtu morskiego „Orion” oraz wręczenie 17 pierwszych po wojnie patentów żeglarskich. Odnaleziono też w Gdańsku wraki dawnych jachtów klubu – dużego pięknego kecza „Albatros” i „Wika”⁴.

Z Jacht Klubu „Gryf” odszedł w 1947 r. – oddelegowany do Urzędu Morskiego w Szczecinie, gdzie został naczelnikiem Wydziału Nawigacyjnego Szczecińskiego Urzędu Morskiego. Ale już 3 sierpnia został aresztowany przez Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Szczecinie.

Po uwolnieniu pływał od stycznia 1949 r. na statku Żegluga Polskiej s/s „Olsztyn”, a następnie znów wyjechał do Szczecina, gdzie został I oficerem na pełnomorskim kolejowym promie s/s „Kopernik” – na prośbę kolegi Eugeniusza Sperskiego (abs. WM z 1933).

Dla tego jedyne promu utworzono jednostkę armatorską pod osobliwą nazwą Polskie Koleje Państwowe Przedsiębiorstwo Pomocnicze Statek Prom. Jak wspominał Brunon Nowomiejski (abs. WM z 1922): „Na stanowisko kierownika promu wyznaczono Sperskiego jako mechanika Wydziału Mechanicznego Szkoły Morskiej. Ten z kolei mobilizował, kogo tylko mógł”⁵. Pierwszym kapitanem promu został Stanisław Kubin (abs. WN z 1926).

Na początku lutego 1951 r. wrócił do Gdyni i znalazł zatrudnienie w Przedsiębiorstwie Połowów i Usług Rybackich „Arka” – najpierw jako starszy inspektor nawigacyjny, a następnie kierownik Sekcji Nawigacji i Dokumentacji.

Dyplom kapitana żegluga wielkiej otrzymał w październiku 1963 r. i do końca 1980 r. był dyrektorem Ośrodka Szkolenia Zawodowego Ministerstwa Żegluga w Gdyni.

Zmarł 28 listopada 1981 r. w szpitalu Marynarki Wojennej w Helu, został pochowany na Cmentarzu Witomińskim w Gdyni⁶.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; Ryszard Mielczarek, *Studnicki Stanisław*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, tom XLV, z. I, Warszawa 2007-2008; Jan Kazimierz Sawicki, *Ratownictwo morskie w Polsce*, tom II (1945-1961), Gdynia 2005; *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006; Brunon Nowomiejski, *Moje wspomnienia*, maszynopis w zbiorach Sali Tradycji UMG.

1 Ryszard Mielczarek, *Studnicki Stanisław*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, tom XLV, z. I, Warszawa 2007-2008, s. 120-124.

2 Ibidem.

3 Za: Jan Kazimierz Sawicki, *Ratownictwo morskie w Polsce*, tom II (1945-1961), Gdynia 2005, s. 315-316.

4 Za: hasło *Jacht Klub Morski „Gryf”*, [w:] *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006, s. 278-279.

5 Brunon Nowomiejski, *Moje wspomnienia*, maszynopis w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/2282, s. 44.

6 Za: Ryszard Mielczarek, *Studnicki Stanisław*, op. cit., s.